

Do stopáct českých emigrantů

České památky v cizině
12 pohlednic

Po stopách českých exulantů

Po katastrofě bělohorské, kdy pocho-
vána v Čechách svoboda lidu i volnost
vyznání, nastalo hromadné opouštění
vlastí. V kruté zimě r. 1628 opustilo
přes 30 000 rodin, mezi nimi mnoho
šlechtických, svůj domov a usadily se v
Sasku, Slezsku a Polsku. Jejich pří-
kladu následovaly v pozdějších letech
další zástupy, které pak založily ná-
boženské obce v Drážďanech, Žitavě a
zejména ve Velkém Hennersdorfu a
Gerlachsheimu. Do Braniborska se však
neodvažovaly stěhovat. Teprve když
vídeňský dvůr protestoval u tehdejšího
saského kurfiřta proti přijetí českých
exulantů a tito zvěděli, že množství
solnohradských vyhnanců našlo v Brani-
borsku pod ochranou Bedřicha Viléma I.
bezpečný útulek, vyslali hennersdorfští
12 člennou deputaci s kazatelem Liber-
dou v čele, jež žádala krále o svolení,
aby se čeští vyhnanci směli v Brani-
borsku usaditi.

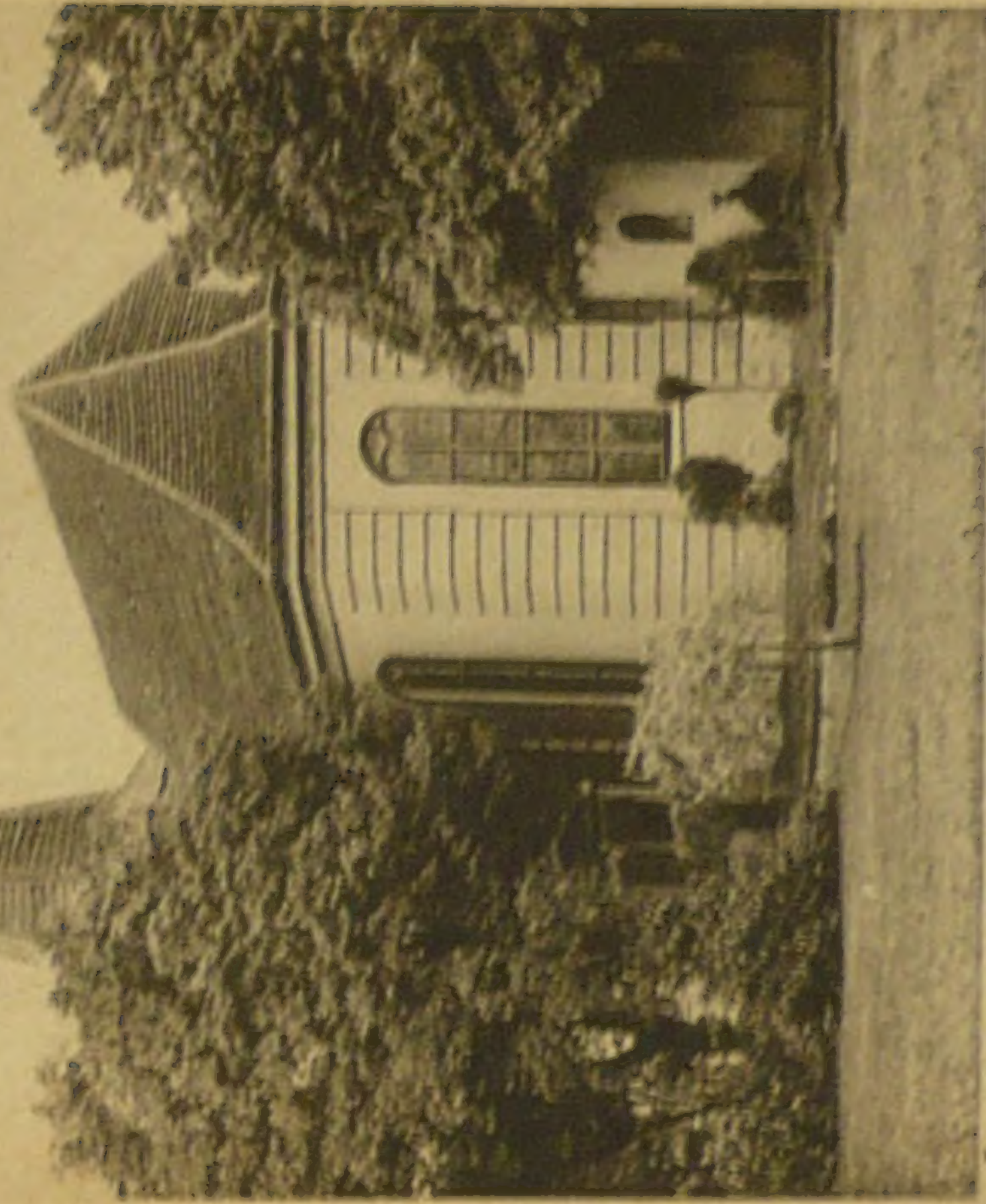
Král svolil a tak přišlo r. 1732 na
500 Čechů do Berlína. Počet tento
neustále vzrůstal, takže již r. 1738 bylo
v Berlíně 1557 českých vyhnanců. Vý-
živa jim byla usnadněna tím, že každý
dostal volné právo měšťanské i mistrov-
ské a byl na 5 let sprostěn daní. Kromě
toho obdrželi několik set tolarů na za-
koupení lnu. Na stavbu kostela daroval
král 2000 tolarů. Kostel vystavěn na
rohu Krausen- a Mauerstrasse a 12.
května 1737 vysvěcen; nazván byl ko-
stelem betlémským. Téhož roku vykázán
byl vyhnancům vlastní hřbitov a zá-
roveň fara i škola. Betlémský kostel
byl r. 1883 opraven a obdržel svoji
dnešní podobu.

Dalším zástupům, které se v Berlíně
usaditi chtěly, vykázal král pozemky v
okolí Berlína a tak povstala kolem
r. 1750 řada českých osad v okolí ber-
línském, na př. Nová Ves, Rixdorf,
Schöneberg, Friedrichshagen, Lucken-
walde, Kopník a j.

České památky v cizině.

Betlémský kostel českých exulantů
ve středu Berlína (Mauerstrasse) vyslavený v r. 1736.

České památky
v cizině.

Nová Ves u Postupiměř:
kostel českých exulantů
vystavěný v r. 1752.

České památky v cizině.

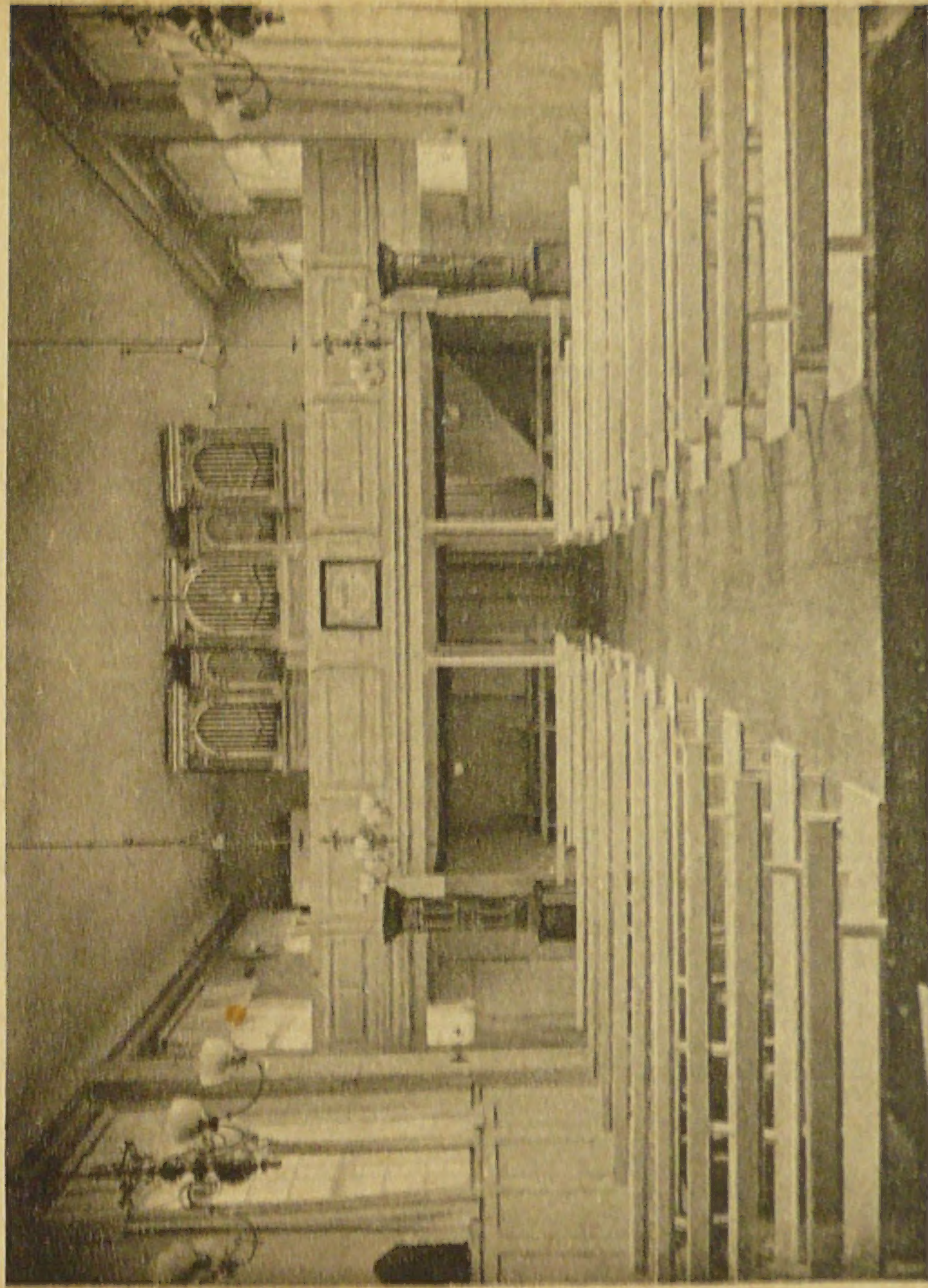
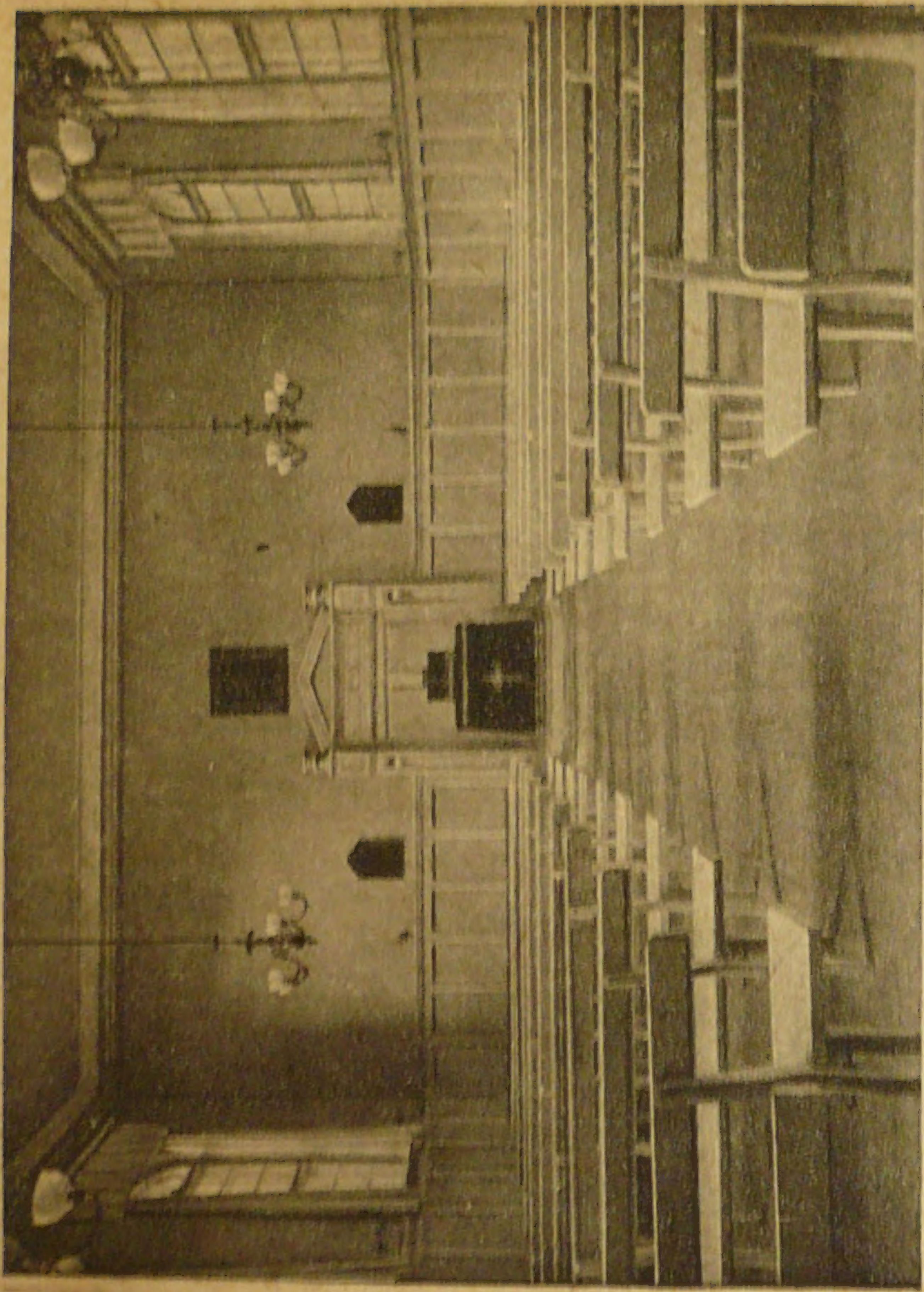
Nová Ves u Postupimi:
domky cechu českých tkalců založeného r. 1768

České památky v cizině.

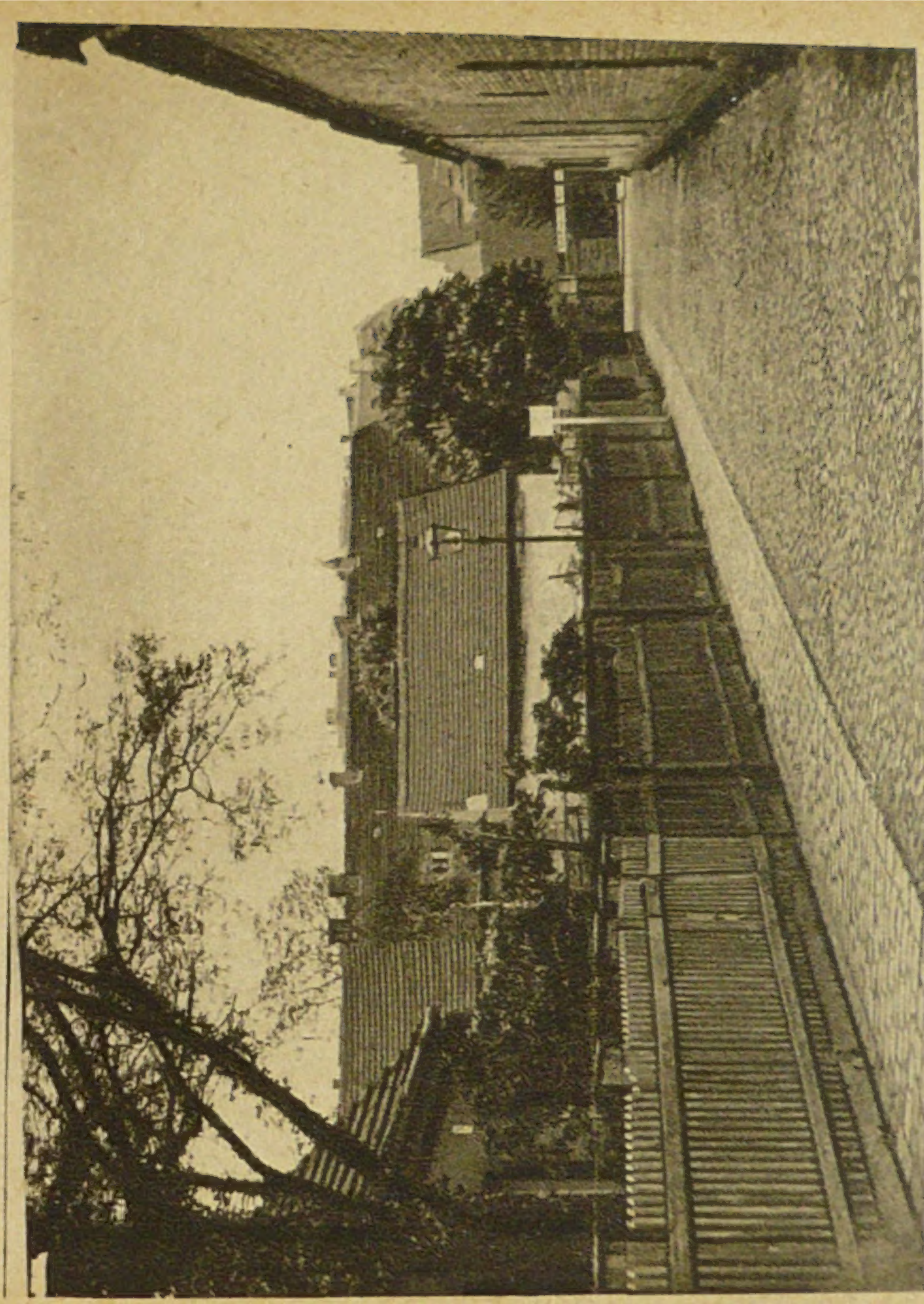
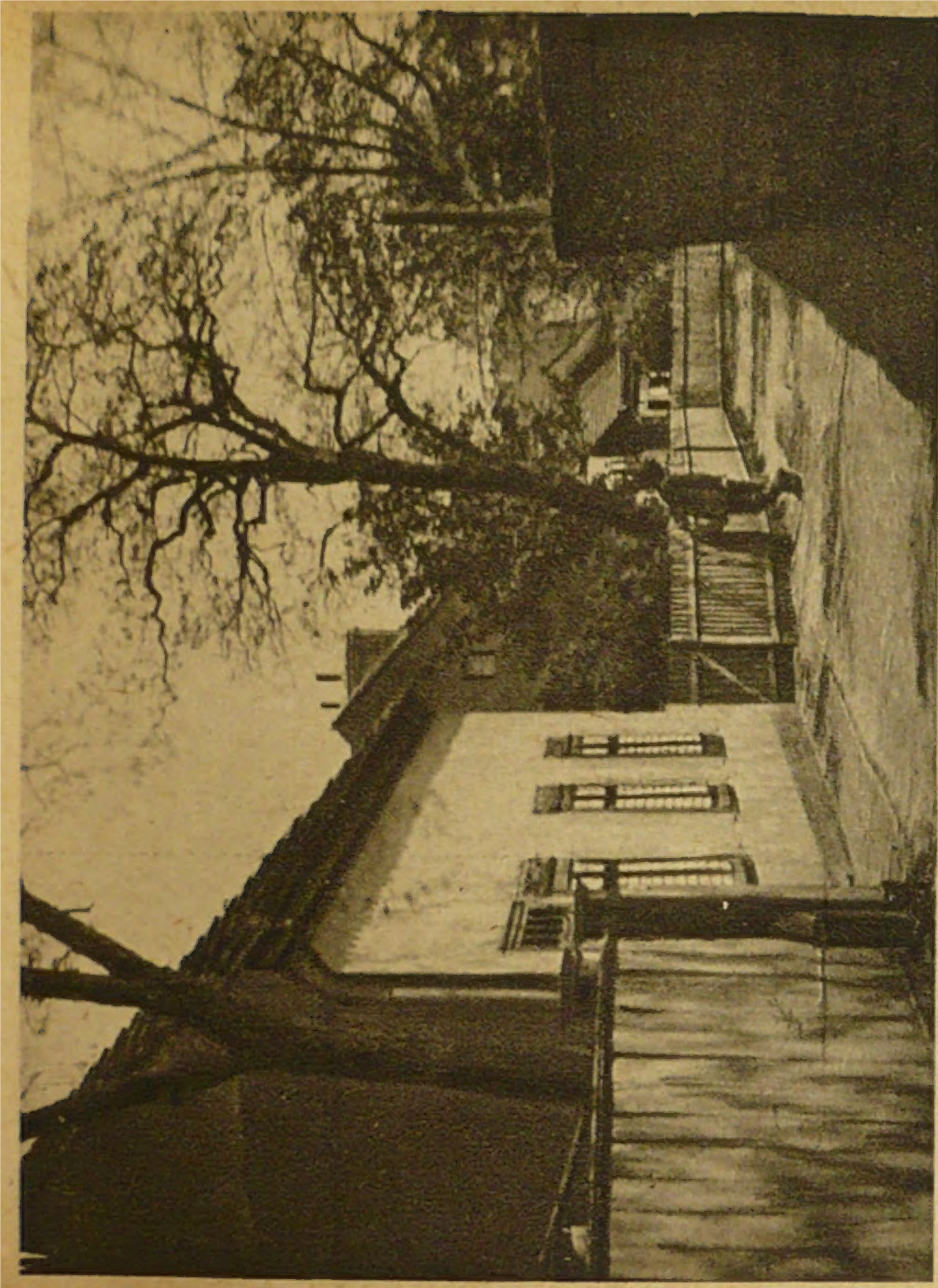
Český Rixdorf u Berlína: kostel českobratrské obce.

České památky

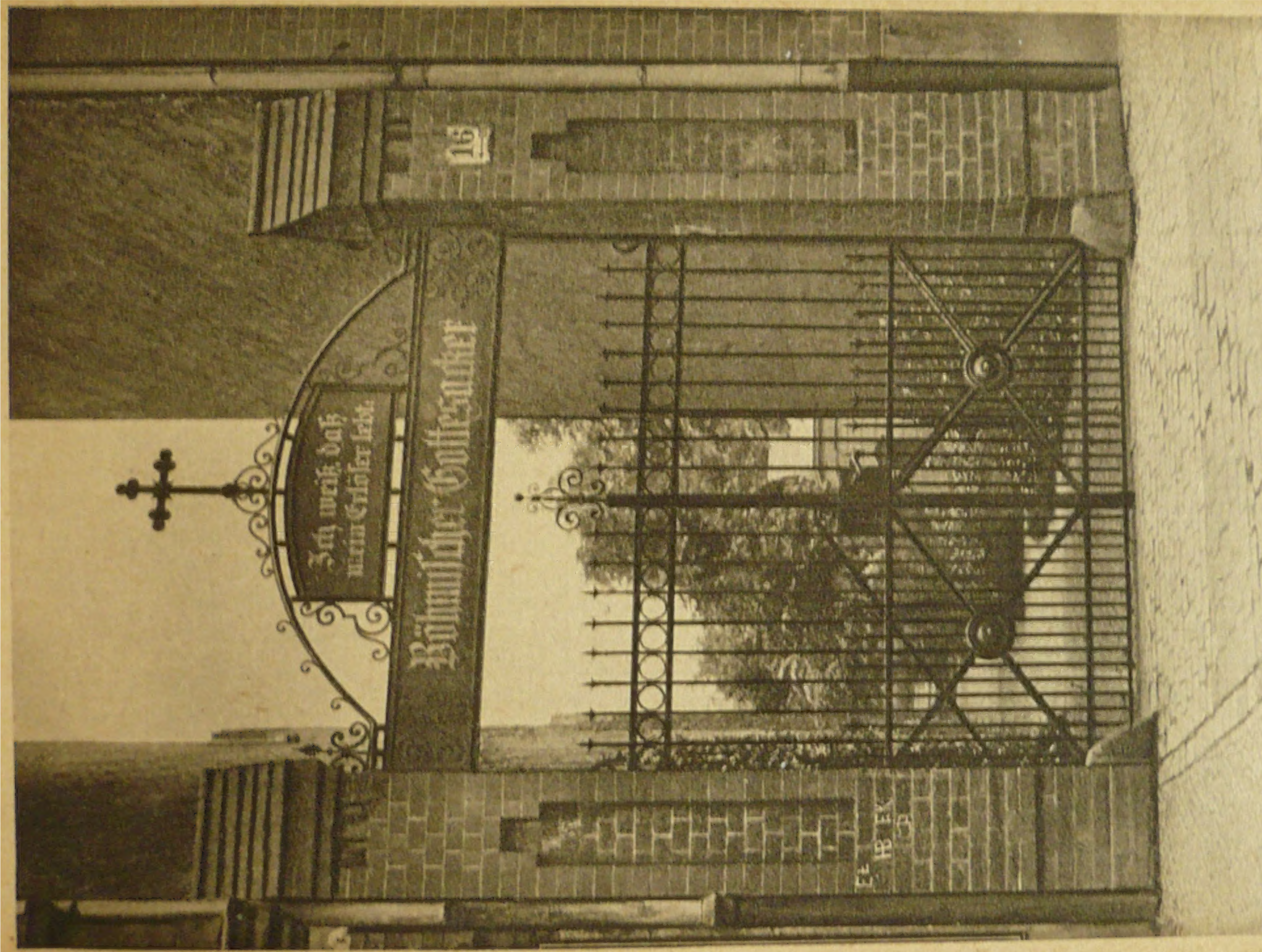
v cizině.

Český Rixdorf u Berlína :
vnitřek českobratrského kostela.

České památky
v cizině.

Český Rixdorf u Berlína:
zákoutí vesnice českých exulantů.

České památky

v cizině.

Český Říxdorf u Berlína:
brána českobratrského hřbitova.

České památky

v cizině.

Český Rixdorf u Berlína:
hřbitov českobratrské obce.

Wdowa
Mária
Pestkurova
roz. Vecháčkova
narod. m. Křes. Mř. 1722
n. Leromy na Landst.
Vysluhy w Lechách.
Mamula w Wam.
Dne 30 Sept. 1775.

Anna
Glamifowa
byla narozena w Le-
chach m. Dobručej.
w Kř. 1708.
Mamula w Wam.
Dne 2 Febr. 1768.
srocho Mř. 60 let.

Zde Odpočívá Stanet
Jana
Vult rabfomgho
Narozeny dne 13. Junij.
1748 w Riksdorfu
Odebrala se k Spasiteli
dne 23. Jan. 1758.

Zde Odpočívá Stanet
Marie
Bartomij
Narozena 1716 dne 22. Febr.
w Lechach m. Wesa-Leromy
Odebrala se k Spasiteli
dne 7. Mř. 1758.

Zde Odpočívá Stanet
Magdaleny
Stepanow
Naroz. w Lech. Wesa-Lerol
Odebrala k Spasiteli
R. 1757 dne 13. Dec.
Stari 66. Manati

Katerina
MRSOMR
Narozena R. 1751
w Rixsdorfu
Odebrala se k Spasiteli
Dne 25. Junij 1767.

Christian David
DNDCE
Narozeny
Dne 17. Octbr. 1752
Odebrala se k Spasiteli
Dne 13. Octbr. 1762

Zde Odpočívá Stanet
Anny Roziny
Bananskow
Narozena dne 11. Nov. 1761
w Rixsdorfu
Odebrala se k Spasiteli
dne 1. feb. 1769.

Zde Odpočívá Stanet
Jana Friedricha
Mifolarkowho
Narozeny 1752 dne 8.
Dec. w Rixsdorfu
Odebrala se k Spasiteli
dne 14. Nov. 1758.

Kozima
Megvrahsticla
byla narozena:
Dne 7. Mř. 1751.
w Leromy.
Odebrala se do
Zdrauwe Kř. 1768.
Dne 3. Dec. 1768.

Zde Odpočívá Stanet
Kateriny
Pestkarow
Narozena 1726 w Lech.
w Wesaicij Kř. 1758.
Odebrala se k Spasiteli
dne 28. Octbr. 1758.

Auguste Wilhelmine
Jansa
geboren den 15. Februar
1828
entschlafen den 12. März
1828.
Doch auch desers Kunde!
Es ist nicht zu getreu nide.
Doch hat die Liebes Kř.
Du gehst ja nur Kř.
Und bleibst ja in der Kř.
Die rary uferst Solo.

České památky v cizině.

Český Rixdorf u Berlína: náhrobní kameny
českých exulantů ve zdi českobratrského hřbitova.

Lidmilla
Zedlicowa
byla narozena w Ta-
bore w Alezku,
Dne 23. Nov. 1752.
Odebrala se do Ra-
dosti Wane
Dne 8. Febr. 1766.

Zde odpocjwa
Stanek Zela dila-
rye Pitmanow.
Narozena 1687 dne
4 Dec. w Lechach
w Wesnich Serun.
Odebrala se k Spas-
teli 1759 dne 27. Sept.

Zde Odpocjwa Stanek
Starce
Zancelikow.
Narozena 1700. w Lecha
Wesnich Woldrissi.
Odebrala se k Spas-
teli dne 6. Dec. 1758.

Zde Odpocjwa Stanek
Jana Kulhaweho
Naroz. w Mes. Jun. 1745
w Berlone
Odebral se k Spas-
teli dne 24 Jan. 1758.

Joh. Matthaus
KLEIN
On byl narozeny
1753 dne 1. May
w Wollmirstadt.
Odebral se k Spas-
teli dne 26. Juny 1763.

Zde Odpocjwa Stanek
Anny Warpe
Teincow.
Narozena dne 5 Jan. 1753
w Riksdorffu
Odebrala se k Spas-
teli dne 27. Jan. 1759.

Wawl
Wulkrabel
Narozen w Lechach
na Wank. & itom w 1718.
w Wesni. & itom w 1718.
Dne 26. Octobr. 1718.
21. Juny w Wank.
Dne 18. Octobr. 1768.
Jeho Starj 50 let.

Zde odpocjwa
Girj DUSEK
Naroz. dne 30. Novbr.
1741. w Lechach,
w Wesni. & itom w 1741.
Odebral se k Spas-
teli dne 16. Decbr. 1762.
Jeho Starj 20 let a
16. Dny.

Zdet odpocjwa
Zbledij Stanek Ze-
la Bratra Jana
Janauiska.
On byl narozeny
1709 dne 24 Jan.
w Lechach w Wesni-
cy Horlach u Lito-
myssle. Odebral se k Spa-
steli 1761 d. 2. Mart.

Zde
odpocjwa
Hestra Anna
KACHAROVA.
rozena Lichterowa.
Byla naroz. w Lechach
w Wesni. & itom w 1713.
Dne 24. Decbr.
Odebrala se k Spas-
teli dne 3. Novbr. 1763.
Jeho Starj 50 let.

Zde
odpocjwa Stanek Zela
Madawa
KISSKY
On byl Narozen dne 31. Maye
Roku 1732 w Lechach w
Mesleku Tassaw.
a Zkonat w Wank.
12. February Roku
1800.
w Spredsalym Dnuym Roku
Starj.

Zde
odpocjwa Jakub
KLEIN
On byl narozen dne 19.
September 1723
w Lechach Wesni. & itom w 1723.
Odebral se k Spas-
teli dne 8. Juny 1799.
w Riksdorffu
w 76 let Roku w Lechach.

České památky
v cizině.

Český Rixdorf u Berlína:
kostel české obce luterské
na rohu ulice Jana Husí.

U Postupími byla rolnická osada Neuendorf. Na jaře r. 1751 založili u Neuendorfu čeští exulanti osadu novou a pojmenovali ji Nová Ves. V září r. 1751 měla osada již přes 60 českých tkalcovských rodin. V r. 1752 počali exulanti se stavbou českého kostela, který 16. května 1753 zasvěcen. Kostelní pečeť má podnes nápis: nahoře „pod twau ochranau“ a dole „cyrkwe w Nowewsy“. Během 19. století obě obce zmohutněly a splynuly v r. 1907 v jeden celek. O jméně města bylo rozhodnuto hlasováním: na památku zakladatelů významného tkalcovského průmyslu města rozhodnuto pro staré české pojmenování Nowawes.

V tutéž dobu usadilo se 83 českých rodin ve vesnici Rixdorfu u Berlína. Zde si Čechové zbudovali církevní obec a založili českou školu. Z vesnice Rixdorfu povstaly dvě osady: Německý

Rixdorf a Český Rixdorf, které teprve r. 1874 v jednu obec sloučeny. Posledním rychtářem Českého Rixdorfu byl bratr Daniel Wanclik. Dlouhou řadu let žili zde čeští exulanti životem českým, aniž přijímali cizích zvyků a obyčejů. Koncem 19. století se stal Rixdorf městem samostatným, komunikace, stavební ruch a průmyslové podniky učinily z něj velké předměstí Berlína. Jméno Rixdorfu změněno od r. 1912 na Nový Kolín (Neukölln). Co dnes každého Čecha do Nového Kolína vábí, jest starý český hřbitov, na němž odpočívají čeští exulanti. Náhrobní kameny jejich rovů se nyní nalézají ve hřbitovní zdi. Nápisy jejich jsou skoro vesměs české, švabachem tesané. Jsou tklivé, svým obsahem i formou.

V pečeti české církve rixdorfské jest heslo: „Lev ostříhá holubičku.“ České holubice rixdorfské nemohl lev uchrániti.

Chránila ji dosti dlouho bible, hluboké náboženské přesvědčení, které spojovalo všechny údy české obce v jeden celek také jazykově. Avšak i tento koutek starého českého Rixdorfu padne jistě časem za oběť asanací. Čas setřel svéráz národní. Tento český kout jest

dnes už jen pomníkem starých dob, pomníkem tragedie české víry a kultury a zmizí jednou docela. Vnější nivelisace dokončí nivelisaci vnitřní.

A. Přikryl.

Veškerá práva vyhrazena.

Zahraníční Čechoslovák

hájící zájmy čsl. příslušníků,
vychází 1. a 15. každého měsíce péčí

Československého družstva nakladatelského v Berlíně.

Objednávky listu a insertů vyřizuje:

Zahraníční Čechoslovák, Berlín NO 55, Allensteinerstr. 4.

Poštovní účty šekové: v Praze čís. 59150, v Berlíně čís. 85544.